

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ
ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ”
(для бакалаврів)**

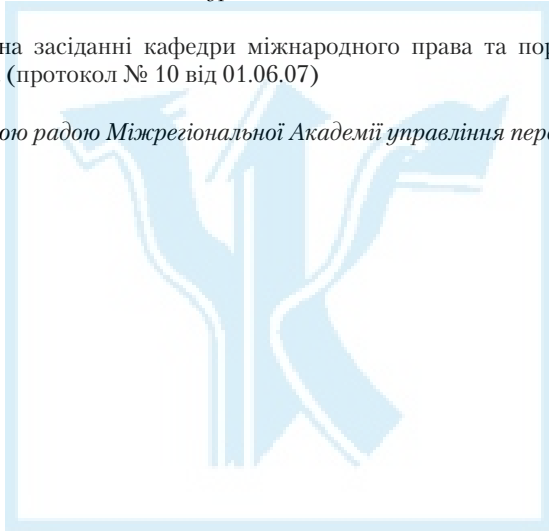
МАУП

Київ 2007

Підготовлено доцентом кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства *І. О. Шашковою-Журавель*

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства (протокол № 10 від 01.06.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Шашкова-Журавель І. О. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2007. — 24 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, зміст дисципліни “Міжнародно-правовий механізм захисту людини”, теми для самостійної роботи, питання для самоконтролю, практичні та тестові завдання, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу у позааудиторний час.

Мета самостійної роботи студентів з дисципліни “Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини” – сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи полягає у засвоєнні відповідних знань, їх закріпленні та систематизації, а також їх застосуванні при виконанні практичних завдань. Самостійна робота забезпечує підготовку студентів до поточних аудиторних занять.

Зміст самостійної роботи студентів визначається навчальною програмою цієї дисципліни, а також її методичними матеріалами.

Основні форми самостійної роботи:

- 1) опрацювання лекційного матеріалу, обов'язкових і додаткових літературних джерел;
- 2) виконання домашніх завдань;
- 3) вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;
- 4) підготовка до різних форм поточного контролю;
- 5) пошук та огляд літературних джерел за проблематикою;
- 6) реферат за проблематикою;
- 7) аналітичний розгляд наукових публікацій.

Практичні завдання, передбачені для кожної теми, що підлягає самостійному засвоєнню, включають підготовку до тематичних колоквиумів, а також реферати та доповіді за заданими питаннями.

При підготовці до тематичного колоквиуму, вивченню підлягають міжнародно-правові акти, спрямовані на забезпечення захисту прав особи як універсального, так і регіонального рівнів, також національне законодавство Україні та зарубіжних країн, що стосується регламентації правового статусу особи. Окрему увагу слід приділити засвоєнню рекомендованої основної та додаткової літератури за кожною темою, що передбачає самостійне вивчення.

Одним із важливих засобів засвоєння знань є підготовка рефератів. Реферат за заданою проблематикою необхідно починати з власного, продуманого вступу. У вступі визначається мета дослідження, з

максимально можливою точністю встановлюються рамки теми, визначаються методи її дослідження. Він служить перехідним містком до основного дослідження. В ньому повинно бути відображено практичне і теоретичне значення теми.

В основній частині роботи повинно йтися перш за все про зміст досліджуваної проблеми. Результатом проведеного дослідження можуть бути пропозиції про національне законодавство щодо захисту прав людини, де необхідно дати чітке обґрунтування того, чому саме таке рішення є єдино правильним.

Робота повинна завершуватись висновками.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів:

- оцінка “відмінно” — студент повно і всебічно розкриває питання теми, винесені на самостійне опрацювання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власний погляд щодо відповідної теми і може аргументовано її доводити;
- оцінка “добре” — загалом рівень знань студентів відповідає викладеному вище, але мають місце деякі упущення при виконанні завдань, винесених на самостійне опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами;
- оцінка “задовільно” — студент розкрив питання в загальних рисах, розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно і несамостійно;
- оцінка “незадовільно” — студент не в змозі відповісти на запитання або відповідь неправильна, студент не розуміє суті питання, не може зробити висновки.

Важливим елементом самостійної роботи є підготовка індивідуальних науково-дослідних робіт. Метою індивідуальної науково-дослідної роботи є формування у студентів початкових вмінь і навичок наукової роботи.

Завданням індивідуальної науково-дослідної роботи студентів є сприяння виробленню у студента:

- навичок пошуку наукової інформації;
- вміння систематизувати наукову інформацію;
- вміння аналізувати здобуту інформацію;
- вміння узагальнювати інформацію та робити власні висновки.

При підготовці до індивідуальної науково-дослідної роботи студенту слід розглянути та проаналізувати повний обсяг міжнародних

нормативно-правових актів, а також вивчити плюралістичну наукову думку щодо досліджуваної проблеми. З цією метою слід використовувати збірники міжнародно-правових актів, юридичні пошукові сервери (наприклад, www.rada.ua), наукову юридичну літературу, а також періодичні юридичні (насамперед міжнародно-правові) видання.

Важливе значення при підготовці до науково-дослідної роботи має правильна організація науково-дослідницької діяльності. Зокрема, перед тим як здійснювати аналіз наукових джерел з досліджуваної проблематики, слід забезпечити їх систематизацію (наприклад, за першою літерою прізвища автора).

При підготовці індивідуальної науково-дослідної роботи, насамперед, слід навести історіографію (зазначити відомих студенту вчених, які приділяли увагу цій проблемі), зазначити, які аспекти цієї проблеми вже досліджені, а які потребують подальшого ґрунтовного наукового вивчення. Також слід обґрунтувати актуальність досліджуваної проблеми.

Після вступної частини слід висвітлити зміст проблеми, що повинно характеризуватись повнотою, чіткістю та всебічністю.

Індивідуальна науково-дослідна робота повинна завершуватись висновками, в яких узагальнюється досліджуване питання та пропонується власне бачення шляхів вирішення проблеми.

Індивідуальна науково-дослідна робота студента має бути виконана на аркушах паперу формату А4 обсягом від 10 до 13 сторінок (шрифт — 14, інтервал — 1,5). В індивідуальній науково-дослідній роботі обов'язково мають бути посилання на використані наукові та нормативні джерела (нумерація посилання має відповідати порядковому номеру джерела).

МАУП

ЗМІСТ
дисципліни
“МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ
ПРАВ ЛЮДИНИ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Лекції	Практичне заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль I. Передумови формування, сутність і структура міжнародно-правового механізму захисту прав людини			
1	Історичні аспекти розвитку системи міжнародно-правового захисту громадянських і політичних прав особи	2	2	–
2	Передумови становлення системи міжнародно-правового захисту соціально-економічних прав особи	2		7
3	Поняття та сутність міжнародно-правового механізму захисту прав людини	2	2	–
4	Характеристика системи захисту прав особи на універсальному рівні	2	2	8
5	Роль омбудсмена ООН в системі захисту прав особи на універсальному рівні	2	2	8
6	Регіональна система міжнародно-правового захисту особи	4	2	

1	2	3	4	5
	Змістовий модуль II. Система міжнародно-правового контролю дотримання прав особи			
7	Система міжнародно-правового контролю щодо дотримання прав “першого покоління” на універсальному рівні	2	–	6
8	Характеристика системи міжнародно-правового контролю щодо дотримання прав “другого покоління” на універсальному рівні	2	2	8
9	Сутність регіонального механізму забезпечення дотримання прав людини	2		8
10	Роль Європейського суду з прав людини в системі регіонального міжнародно-правового контролю дотримання прав людини	2	2	
Разом годин: 81		22	14	45

У процесі самостійної підготовки до практичних занять студенти повинні опрацювати лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати навчальну літературу, відповідні нормативно-правові акти. Перевірку засвоєння знань студенти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю, які охоплюють основні положення, що підлягають самостійному засвоєнню відповідно до кожної, передбаченої для самостійного вивчення, теми дисципліни.

Поряд з питаннями для самоконтролю та практичними завданнями кожна тема, яка виноситься на самостійне вивчення, передбачає кілька тестових завдань для самоконтролю. Тестові завдання для самоконтролю складено відповідно до програми навчальної дисципліни для поточної перевірки знань студентів.

Виконуючи завдання, студенти закріплюють знання про загальні та специфічні закономірності міжнародно-правового та національного захисту прав людини. При цьому вони спираються не тільки на ма-

теріал навчального курсу, а й використовують відомості з порівняльного правознавства, конституційного права України та зарубіжних країн, міжнародного права, міжнародного права в галузі захисту прав людини та інших юридичних дисциплін, що допоможе їм підготуватися до заліків та іспитів. Основна мета тестів — забезпечити засвоєння студентами норм, основних принципів та інститутів, спрямованих на захист прав особи, що існують на універсальному та регіональному рівнях.

Виконання домашнього завдання з дисципліни “Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини” має на меті закріплення та поглиблення теоретичних знань і умінь з навчального матеріалу для самостійного опрацювання. Поряд із вивченням законодавства доречно вивчати і аналізувати також практику його реалізації, обставини і причини прийняття актів, які вивчаються, ставлення до них практиків і громадськості. Обсяг об’єктів порівняльного вивчення повинен бути максимально вичерпним.

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I. Передумови формування, сутність і структура міжнародно-правового механізму захисту прав людини

Тема 2. Передумови становлення системи міжнародно-правового захисту соціально-економічних прав особи (7 год)

1. Поняття соціальної справедливості як передумова подальшого розвитку системи соціально-економічних прав особи.
2. Концепції мислителів нового часу, які забезпечили основу для становлення системи соціально-економічних прав особи.
3. Участь представників соціального утопізму у розвитку вчення про соціально-економічні права особи.

Питання для самоконтролю

1. Поняття соціально-економічних прав особи.
2. Види соціально-економічних прав особи.
3. Причини, що зумовлюють “вторинність” соціально-економічних прав.

4. Відображення соціально-економічних прав у міжнародних актах універсального характеру.
5. Особливості забезпечення соціально-економічних прав особи в колишньому СРСР.
6. Закріплення соціально-економічних прав на регіональному рівні.
7. Специфіка конституційно-правового закріплення соціально-економічних прав.
8. Роль ООН у забезпеченні соціально-економічних прав особи.
9. Вплив Міжнародної організації праці на стан дотримання соціально-економічних прав у світі.

Практичні завдання

1. Розглянути та проаналізувати Європейську соціальну хартію.
2. Вивчити основні положення Декларації основних принципів і прав у сфері праці.
3. Підготуватися до колоквиуму за темою “Реалізація Україною міжнародних норм і програм, спрямованих на організацію соціального партнерства”.

Теми рефератів

1. Вплив поглядів Ф. Аквінського на становлення системи прав “другого покоління”.
2. Концепція Г. Шварца про соціально-економічні права людини.
3. Характеристика наукової дискусії К. Сантейна і Г. Шварца про сутність і специфіку прав “другого покоління”.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Характеристика історичних аспектів розвитку системи міжнародно-правового забезпечення соціально-економічних прав особи.
2. Аналіз поглядів Р. Оуена в аспекті можливості їх втілення в сучасну систему міжнародно-правового захисту прав “другого покоління”.
3. Плюралістична наукова думка щодо конституційного відображення соціально-економічних прав людини.

Тестові завдання

1. *Соціальні права особи характеризуються:*

- а) меншою формальною визначеністю порівняно з громадянськими і політичними правами;
- б) незалежністю можливості їх державного забезпечення від наявних економічних ресурсів;
- в) належністю до “прав третього покоління”.

2. *Європейська соціальна хартія була прийнята в рамках:*

- а) СНД;
- б) ЄС;
- в) Ради Європи.

3. *Сторонами соціально-партнерських відносин є:*

- а) представники профспілок і представники роботодавців;
- б) уряд і представники профспілок;
- в) уряд, представники профспілок і представники роботодавців.

Література [51–52; 54–57]

Тема 4. Характеристика системи захисту прав особи на універсальному рівні (8 год)

- 1. Роль правотворчої діяльності Організації Об'єднаних Націй у системі захисту прав людини.
- 2. Вплив діяльності спеціалізованих установ ООН на стан захисту прав людини у світі.
- 3. Сутність міжнародно-правових стандартів у галузі прав людини універсального характеру.

Питання для самоконтролю

- 1. Роль Нюрнберзького трибуналу у наданні особі статусу суб'єкта міжнародного права.
- 2. Питання міжнародної правосуб'єктності індивіда щодо міжнародних норм з прав людини.
- 3. Критерії розподілу міжнародних контрольних механізмів захисту прав людини
- 4. Виникнення і поширення ідеї захисту прав людини на міжнародному рівні.
- 5. Поява загальнолюдських стандартів прав і свобод особистості.

6. Вплив розвитку людської цивілізації на характер прав і свобод людини.
7. Плюралістична наукова думка щодо проблеми реалізації норм міжнародного права у внутрішньодержавному.
8. Форми і способи імплементації міжнародних стандартів у галузі громадянських і політичних прав людини.
9. Форми і способи імплементації міжнародних стандартів у галузі соціально-економічних прав людини.

Практичні завдання

1. Підготувати аргументи для дискусії на тему: “Внутрішня імплементація: її механізм і роль у реалізації міжнародних стандартів з прав людини”.
2. Підготувати доповідь на тему: “Проблеми реалізації міжнародних соціальних стандартів в Україні”.
3. Підготувати доповідь на тему “Поняття та види імплементації (плюралістичні погляди вчених)”.

Теми рефератів

1. Значення Загальної Декларації прав людини для подальшого становлення системи міжнародно-правового захисту особи.
2. Характеристика системи міжнародно-правових актів ООН, спрямованих на запобігання дискримінації.
3. Аналіз нормативних актів ООН, спрямованих на захист прав жінок і дітей.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт:

1. Порівняльна характеристика положень Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та Міжнародного пакту про соціальні, економічні і культурні права в аспекті ступеня імперативності обов'язку держав щодо забезпечення цих категорій прав.
2. Сучасний стан і перспективи реалізації Україною міжнародно-правових норм у сфері захисту прав людини універсального характеру.
3. Участь Організації Об'єднаних Націй в системі міжнародно-правового захисту інвалідів.

Тестові завдання

1. *Правом подавати скарги до Комітету ООН з прав людини наділені лише особи, які перебувають під юрисдикцією держави – учасниці Факультативного протоколу до:*

- а) Загальної Декларації прав людини;
- б) Міжнародного пакту про громадянські і політичні права;
- в) Міжнародного пакту про соціальні, економічні і культурні права;
- г) Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод.

2. *“Політичним” органом з прав людини, що складається з представників держав, є:*

- а) Комітет ООН з прав людини;
- б) Комісія ООН з прав людини;
- в) обидва вищезазначені органи з прав людини.

3. *Комісія ООН з прав людини:*

- а) обмежує свою контролюючу діяльність категорією громадянських і політичних прав людини та їх порушеннями;
- б) обмежує свою діяльність категорією економічних і соціальних прав людини та їх порушеннями;
- в) не обмежує свою контролюючу діяльність жодною окремою категорією прав людини.

Література [5–10]

Тема 5. Роль омбудсмена ООН у системі захисту прав особи на універсальному рівні (8 год)

- 1. Передумови створення інституту омбудсмена Організації Об'єднаних Націй.
- 2. Роль омбудсмена ООН у системі забезпечення захисту прав особи на універсальному рівні.
- 3. Способи впливу омбудсмена ООН, спрямовані на забезпечення дотримання прав особи.

Питання для самоконтролю

- 1. Повноваження омбудсмена ООН.
- 2. Функції омбудсмена ООН.

3. Сфера компетенції омбудсменів.
4. Повноваження омбудсменів у зарубіжних країнах.
5. Методи діяльності омбудсменів.
6. Форми реагування омбудсменів.
7. Історія створення інституту омбудсмена в Україні.
8. Особливості української моделі омбудсмена.
9. Повноваження уповноваженого Верховної Ради з прав людини.
10. Порядок звернення до Уповноваженого з прав людини в Україні.

Практичні завдання

1. Підготуватися до колоквіуму на тему: “Передумови створення інституту омбудсмена у світі”.
2. Підготувати доповідь на тему: “Шведська модель омбудсмена”.
3. Підготувати реферат на тему: “Розвиток інституту омбудсмена в Англії”.

Теми рефератів

1. Значення посади омбудсмена ООН для зміцнення системи міжнародно-правового захисту прав людини.
2. Засоби реагування Уповноваженого з прав людини в зарубіжних країнах.
3. Характеристика порядку звернення громадян до омбудсменів.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Порівняльно-правовий аналіз моделі омбудсмена ООН і моделі омбудсмена ЄС.
2. Історико-правові аспекти створення інституту омбудсмена у світі.
3. Порівняльно-правовий аналіз моделей омбудсменів держав Західної Європи та країн СНД.

Тестові завдання

1. *Першою державою, в якій було запроваджено інститут омбудсмена, є:*
  - а) Англія;
  - б) Франція;

- в) Швеція;
- г) Данія.

2. *Французький омбудсмен (медіатор) поєднав у собі:*

- а) шведську та фінську модель омбудсмена;
- б) італійську та іспанську модель омбудсмена;
- в) скандинавську й англійську модель омбудсмена.

3. *У Швеції 1980 р. запроваджено інститут омбудсмена рівних можливостей на підставі:*

- а) Закону “Про рівність можливостей національних меншин”;
- б) Закону “Про рівність можливостей інвалідів”;
- в) Закону “Про рівність можливостей чоловіків і жінок”.

Література [5–10]

Змістовий модуль II. Система міжнародно-правового контролю дотримання прав особи

Тема 7. Система міжнародно-правового контролю щодо дотримання прав “першого покоління” на універсальному рівні (6 год)

1. Сутність міжнародного контрольного механізму у сфері забезпечення дотримання прав людини.
2. Поняття міжнародного контрольного механізму на універсальному рівні.
3. Характеристика елементів міжнародного контрольного механізму забезпечення дотримання прав “першого покоління” на універсальному рівні.

Питання для самоконтролю

1. Критерії, за якими поділяються міжнародні контрольні механізми захисту прав людини.
2. Функції ЕКОСОР.
3. Акт на підставі міжнародного-правового акту якого, було створено Комітет ООН з прав людини.
4. Функції, які виконує Комітет ООН з прав людини.
5. Доповіді держав у Комітеті ООН з прав людини.
6. Індивідуальні повідомлення відповідно до Факультативного протоколу.

7. Порядок звернення із скаргою до Комітету ООН з прав людини.
8. Порядок розгляду справ у Комітеті ООН з прав людини.
9. Завдання Комісії ООН з прав людини.

Практичні завдання

1. Підготуватися до колоквиуму на тему: “Значення нормотворчої діяльності ООН для розвитку держав пострадянського простору”.
2. Підготуйте доповідь на тему: “Мета створення та повноваження Комісії ООН з прав людини”.
3. Підготуйте доповідь на тему: “Засоби реагування Комітету ООН з прав людини до держав-порушниць”.

Теми рефератів

1. Характеристика контрольного механізму Організації Об’єднаних Націй.
2. Специфіка контрольного механізму ООН щодо забезпечення громадянських і політичних прав людини.
3. Відповідальність держав – учасниць ООН за невиконання ними положень міжнародно-правових актів ООН щодо забезпечення прав “першого покоління”.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Порівняльно-правові аспекти контрольного механізму ООН і Ради Європи щодо забезпечення дотримання прав людини “першого покоління”.
2. Історико-правові аспекти формування контрольного механізму щодо забезпечення дотримання прав людини на універсальному рівні.
3. Переваги та недоліки контрольного механізму ООН щодо забезпечення дотримання прав “першого покоління”.

Тестові завдання

1. *Міжнародна організація праці, ЮНЕСКО, ВООЗ – це:*
  - а) незалежні міжнародні організації, діяльність яких спрямована на захист прав людини;

- б) спеціалізовані установи ООН, сфера діяльності яких пов'язана з правами людини;
- в) органи Організації Об'єднаних націй.

2. Система захисту прав людини, що існує в рамках ООН, це:

- а) система захисту прав людей, що охоплює Західну Європу і США;
- б) універсальна інституційна система прав людини;
- в) система захисту прав людини, що існує на регіональному рівні.

3. Органами ООН, до компетенції яких безпосередньо належать питання прав людини, не є:

- а) Економічна та Соціальна Рада;
- б) Генеральна Асамблея;
- в) Верховна Палата ООН з прав людини;
- г) Верховний комісар ООН з прав людини.

Література [1; 18; 20–22; 44]

Тема 8. Характеристика системи міжнародно-правового контролю щодо дотримання прав “другого покоління” на універсальному рівні (8 год)

- 1. Поняття міжнародного контрольного механізму щодо дотримання прав “другого покоління” на універсальному рівні.
- 2. Роль міжнародної організації праці в системі забезпечення дотримання соціально-економічних прав на універсальному рівні.
- 3. Особливості міжнародного контрольного механізму щодо дотримання прав “другого покоління” на універсальному рівні.

Питання для самоконтролю

- 1. Тристоронній характер діяльності МОП.
- 2. Переваги та недоліки контрольного механізму МОП.
- 3. Специфіка контрольного механізму Міжнародної організації праці.
- 4. Напрями впливу Міжнародної організації праці з метою захисту прав трудящих у світі.
- 5. Функції Міжнародної організації праці.
- 6. Принципи діяльності Міжнародної організації праці (відповідно до Статуту МОП).

7. Функції Міжнародного Бюро праці.
8. Характеристика діяльності Генеральної конференції.
9. Роль Міжнародної організації праці у забезпеченні ефективної зайнятості.
10. Вплив Міжнародної організації праці на запобігання та ліквідацію найгірших форм дитячої праці.

Практичні завдання

1. Розглянути та узагальнити положення Конвенцій МОП: № 131 “Про встановлення мінімальної заробітної плати” (1970 р.); № 138 “Про мінімальний вік для прийому на роботу” від (1973 р.); № 168 “Про сприяння зайнятості і захист від безробіття” (1988 р.); № 111 “Про дискримінацію в галузі праці й занять” (1958 р.).
2. Підготувати доповідь на тему: “Участь Міжнародної організації праці в системі захисту прав трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей”.
3. Підготувати доповідь на тему: “Заходи, що вживаються Міжнародною організацією праці для захисту окремих категорій трудящих” (розглянути на вибір одну із категорій: жінки, інваліди, неповнолітні).

Теми рефератів

1. Роль Адміністративної ради МОП у системі забезпечення дотримання прав трудящих.
2. Значення механізму забезпечення дотримання трудових прав індивідів для сприяння зміцненню системи захисту соціально-економічних прав у цілому.
3. Заходи, що застосовуються МОП до держав — учасниць за невиконання положень Конвенцій Організації.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Аналіз плюралістичної наукової думки щодо ефективності контрольного механізму Міжнародної організації праці.
2. Порівняльно-правовий аналіз міжнародних контрольних механізмів щодо забезпечення дотримання прав “першого покоління” і прав “другого покоління”.
3. Співвідношення контрольного механізму МОП і внутрішньої компетенції держав — учасниць Організації.

Тестові завдання

1. *Конвенція МОП набуває статусу багатосторонньої міжнародної угоди після її ратифікації як мінімум:*

- а) десятима державами — членами МОП;
- б) двома державами — членами МОП;
- в) п'ятьма державами — членами МОП.

2. *Виходячи з положень Конвенції МОП № 138 “Про мінімальний вік для прийому на роботу” (1973 р.) дозволяється встановлювати вік 14 років як мінімальний вік прийому на роботу для держав:*

- а) економіка яких є надзвичайно розвинутою, що обумовлює необхідність залучення великої кількості працюючих за наймом осіб;
- б) які характеризуються наявністю постіндустріального суспільства;
- в) економіка і система освіти яких є недостатньо розвинутою.

3. *Рекомендації Міжнародної організації праці:*

- а) підлягають ратифікації державами — членами МОП;
- б) підлягають ратифікації державами — членами МОП, якщо вони стосуються основних напрямів діяльності Організації;
- в) не підлягають ратифікації державами — членами МОП.

Література [22; 30; 42; 51–53]

Тема 9. Сутність регіонального механізму забезпечення дотримання прав людини

- 1. Поняття регіонального механізму забезпечення дотримання прав людини.
- 2. Переваги та недоліки регіонального контрольного механізму.
- 3. Види регіонального співробітництва держав у галузі захисту прав людини та основних свобод.

Питання для самоконтролю

- 1. Передумови прийняття рішення про необхідність створення регіональних механізмів захисту прав людини.
- 2. Порівняльно-правові аспекти Європейської Конвенції з прав людини і Пакту про громадянські і політичні права.
- 3. Переваги та недоліки співробітництва держав у галузі захисту прав людини в арабському регіоні.

4. Роль Арабської Хартії прав людини у забезпеченні становлення системи захисту прав людини в арабському регіоні.
5. Характеристика співробітництва держав Африки з реалізації Загальної Декларації прав людини.
6. Значення Міжамериканського договору про взаємодопомогу для подальшого розвитку системи захисту прав людини та основних свобод.
7. Недоліки порядку діяльності Міжамериканського суду з прав людини.
8. Характеристика Європейської системи забезпечення дотримання прав людини.

Практичні завдання

1. Складіть скаргу до Європейського суду з прав людини.
2. Підготуйте доповідь на тему: “Порівняльно-правові аспекти європейської та американської регіональних систем захисту прав людини та основних свобод”.
3. Підготуйте доповідь на тему “Особливості системи захисту прав людини в арабському регіоні”.

Теми рефератів

1. Характеристика інституційного механізму у сфері дотримання прав людини та основних свобод у межах ЄС.
2. Специфіка африканської системи захисту прав людини та основних свобод.
3. Характеристика структури європейської системи захисту прав людини та основних свобод.

Теми індивідуальних науково-дослідних робіт

1. Порівняльно-правовий аналіз систем захисту прав людини та основних свобод в Арабському регіоні та в державах Африки.
2. Специфіка системи захисту соціально-економічних прав людини на регіональному рівні.
3. Характеристика співвідношення систем захисту громадянсько-політичних та соціально-економічних прав людини на регіональному рівні.

Тестові завдання

1. Який із зазначених Міжнародно-правовий актів характеризується найбільш розвиненим контрольним механізмом щодо дотримання його положень:

- а) Європейська конвенція з прав людини та основних свобод;
- б) Загальна Декларація прав людини;
- в) Міжнародний пакт про соціальні, економічні і культурні права.

2. Основним міжнародно-правовим актом, прийнятим у межах Європи щодо захисту соціально-економічних прав, є:

- а) Європейська соціальна конвенція;
- б) Європейський соціальний пакт;
- в) Європейська соціальна хартія.

3. Європейська Конвенція з прав людини та основних свобод насамперед спрямована на захист:

- а) соціальних та економічних прав людини;
- б) громадянських і політичних прав людини;
- в) культурних прав людини.

Література [15; 21; 22; 39; 41; 45]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Лукашева Е. А. Права человека. — М., 1999.
2. Рабінович М. П., Хавронюк М. І. Права людини і громадянина. — К., 2004.
3. Кушніренко О. Г., Слінько Т. М. Права і свободи людини і громадянина. — Х., 2001.
4. Загальна декларація прав людини. — К.: Право, 1995. — 19 с.
5. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод (зі змін та новою редакцією станом на 1 верес. 1999 р.) // Практика Європейського суду з прав людини: Рішення, коментарі. — 1999. — № 2. — С. 15–47.
6. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. — К.: Право, 1995. — 12 с.
7. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. — К.: Право, 1995. — 26 с.
8. Конвенція о статусе апатридов. — К.: Право, 1995. — 12 с.

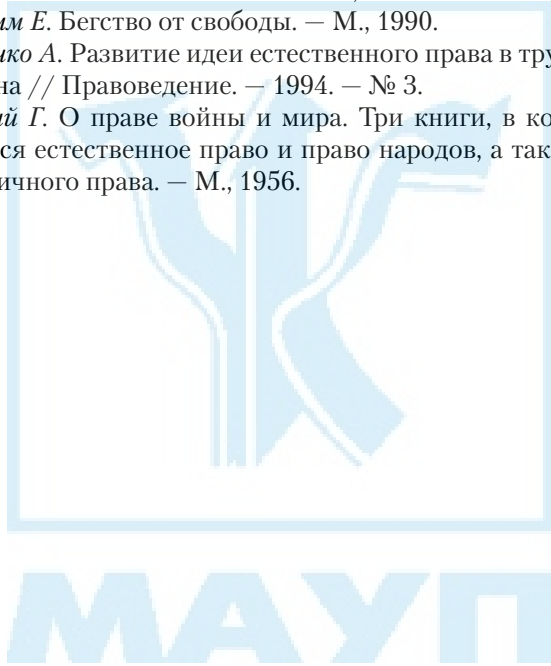
9. *Міжнародний* пакт про громадянські і політичні права. — К.: Право, 1995. — 37 с.
10. *Міжнародний* пакт про економічні, соціальні та культурні права. — К.: Право, 1995.
11. *Основные* принципы, касающиеся роли юристов // Права людини і професійні стандарти для юристів. — К.: Сфера, 1999. — С. 24–28.
12. *Основные* принципы независимости судебных органов // Права людини і професійні стандарти для юристів. — К.: Сфера, 1999. — С. 28–31.
13. *Регламент* суду від 4 листопада 1998 р. // Практика Європейського суду з прав людини: Рішення, коментарі. — 1999. — № 1. — С. 217–260.
14. *Факультативний* протокол № 1 до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. — К.: Право, 1995. — 12 с.
15. *Збірник* договорів Ради Європи. — К., 2000.
16. *Короткий* путівник з Європейської конвенції з прав людини. — К.: Центр інформації та документації Ради Європи в Україні, 1998. — 89 с.
17. *Краткий* путеводитель по Европейской конвенции о защите прав человека. — Страсбург, 1994.
18. *Международное* право. Общая часть / Под ред. И. И. Лукашук. — М., 1996.
19. *Международное* право / Под ред. Г. В. Игнатенко. — М., 1999.
20. *Международное* право. Часть особенная / Под ред. И. И. Лукашук. — М., 1998.
21. *Буткевич В. Г.* Міжнародне право. Основні галузі. — К., 2004.

Додаткова

22. *Мюллерсон Р. А.* Права человека: идеи, нормы, реальность. — М., 1991.
23. *Гусейнов Л.* Международная ответственность государств за нарушения прав человека. — К., 2000.
24. *Дженіс М., Кей Р., Бредлі Е.* Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. — К.; Будапешт, 1997.
25. *Общая* теория прав человека. — М., 1996.
26. *Рабінович П. М.* Рішення Європейського суду з прав людини: спроба концептуально-методологічного аналізу // Право України. — 1997. — № 12.

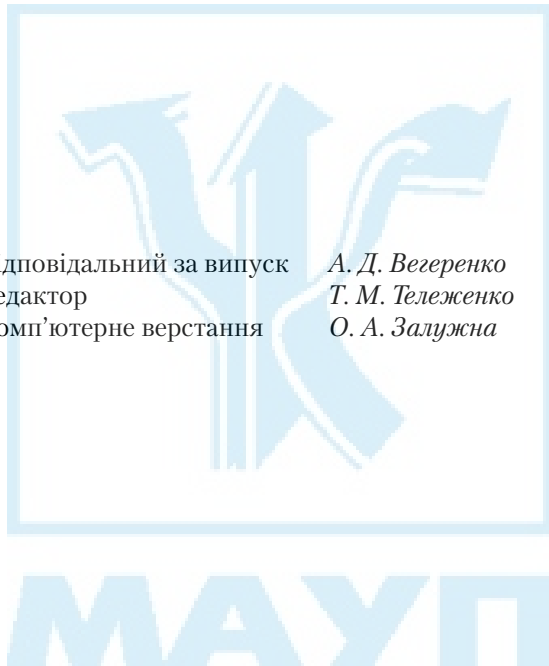
27. *Суверенітет України і міжнародне право* / За заг. ред. В. Н. Денисова, В. І. Євінтова. — К., 1997.
28. *Тихонов А. А.* Верховный комиссар ООН по правам человека // *Международ. журн. междунар. права.* — 1995. — № 1.
29. *Труженникова Л. Н.* Доктрина международного права о положении физического лица // *Международ. журн. междунар. права.* — 1994. — № 4.
30. *Энтин М. Л.* Международные гарантии прав человека: опыт Совета Европы. — М., 1995.
31. *Isakovich S.* The Truth about Human Rights. — К., 1985.
32. *Башимов М. С.* Институт уполномоченного по правам человека за рубежом. — М., 1997.
33. *Бойцова В. В.* Омбудсмены для университетов? // *Правоведение.* — 1994. — № 4. — С. 95–97.
34. *Бойцова В. В.* Институт местного омбудсмана в Великобритании // *Правоведение.* — 1993. — № 3. — С. 48.
35. *Карпачова Н.* Щорічна доповідь Уповноваженого ВР України з прав людини / <http://www.ombudsmen.kiev.ua>
36. *Хаманева Н. Ю.* Место и роль института омбудсмана в системе правового контроля // *Государство и право.* — 1992. — № 2.
37. *Хаманева Н. Ю.* Охрана прав граждан зарубежных стран: институт омбудсмана (Правовой аспект) // *Сб. обзоров.* — М., 1991.
38. *Хаманева Н. Ю.* Место и роль института омбудсмана в системе правового контроля // *Правоведение.* — 1992. — С. 84–87.
39. *Денис М., Кей Р., Бредли Е.* Европейское право в области прав человека // *Практика и комментарии.* — М., 1997.
40. *Азаров А. Я.* Права человека. — М., 1995.
41. *Энтин М. Л.* Международные гарантии защиты прав человека. — М., 1994.
42. *Журек О.* Самоопределение народов в международном праве // *Сов. государство и право.* — 1990. — № 10.
43. *Мовчан А. П.* Права человека и международные отношения. — М., 1982. — С. 145.
44. *Док. ООН E/CN.4/Sub.2/1986/7/Add.* Нью-Йорк, 1990.
45. *Mill J. S.* Utilitarianism, Liberty and Representative Government. — N.-Y., 1951.
46. *Мюллерсон Р. А.* Воздействие международного права на внутригосударственное / Отв. ред. Г. И. Тункин // *Международное право.* — М. — С. 135–142.

47. *Тимченко Л. Д.* Международное право. — Харьков, 1999.
48. *Алексеев С. С.* Теория права. — Харьков, 1994.
49. *Сантейн Касс Р.* Против позитивных прав // Рос. бюл. по правам человека. — Вып. 6.
50. *Права человека и международная политика* // Белорус. журн. междунар. права и междунар. отношений. — 2001. — № 3. — С. 19–24.
51. *Локк Д.* Избранные философские произведения. — М., 1960.
52. *Материалы Древней Греции.* — М., 1975.
53. *Боргом Ю.* Фома Аквинский. — М., 1975.
54. *Фромм Э.* Бегство от свободы. — М., 1990.
55. *Величко А.* Развитие идеи естественного права в трудах Б. Н. Чичерина // Правоведение. — 1994. — № 3.
56. *Гроций Г.* О праве войны и мира. Три книги, в которых объясняются естественное право и право народов, а также принципы публичного права. — М., 1956.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Зміст дисципліни	
“Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини”	6
Теми для самостійної роботи	8
Список літератури	20

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *О. А. Залужна*

Зам. № ВКЦ-3198

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП